

citat-mosaikker giver et ensidigt indtryk af den mere overspændte tone i »Cahiers«. Heldigvis kan man et helt andet sted få et enestående solidt indtryk af dette berømte »Cahiers du cinéma«, der har haft så stor indflydelse på moderne filmkritik, og som der ustandselig refereres til – også af folk, som aldrig har læst en linie i bladet. Det drejer sig om en exceptionel oversigtsartikel i det svenske »Filmrutan« nr. 2 og 3, 1968. Artiklen, der hedder »Cahiers revisited« og er skrevet af Olle Sjögren, er en overordentlig grundig og nuanceret gennemgang af bladets forskellige skoler, epoker, dets baggrund i fransk intellektuel tradition i eksistentialismen og Malraux' kunstteoretiske betragtninger, dets vigtigste kritikere samt dets metafysik, som han hævder højst udgør 10 % af det stofrige blad (»Cahiers« er filmhistoriens mest omfangsrige kritiske tidskrift – langt over 10.000 s.). Sjögren lader sin viden føre ordet frem for sine personlige meninger, og han opklarer mange af de verberende misforståelser.

Ingen burde for fremtiden have lov at omtale »Cahiers« uden enten at kende det godt ved selvsyn eller have læst denne artikel i »Filmrutan«. Desværre er den nok for stor at bringe i oversættelse: den ville fylde 15 fulde Kosmorama-sider (eksl. billeder) eller 55 s. i »Se – det er film«. Men læs den alligevel. *Frederik G. Jungersen*

■
Peter Graham: The New Wave. Critical Landmarks. – Secker & Warburg og the British Film Institute, London 1968. 184 s. 15 shillings.

FILMENS HVEM-HVAD-HVOR

Det er næsten utroligt så megen information, det er lykkedes Bjørn Rasmussen at presse ind i fjerde bind af »Filmens hvem – hvad – hvor«, der er helliget ca. 1300 biografier af udenlandske filmfolk, skuespillere, instruktører, fotografer og komponister etc. Mange stikprøver overbeviser om, vi har fået en god og i mange henseender pålidelig håndbog, der er rar at have ved hånden både før og efter en tur i biografen, og bogen præsenterer sig i Else Larsens tilrettelæggelse smukt med et foto af Spencer Tracy på omslaget. Går man fra omslaget til Tracys biografi, får man en komplet liste over skuespillerens mange film, og yderligere er der nu medtaget nødtørftige litteraturhenvisninger for alle, der vil læse videre.

Bjørn Rasmussens egen karakteristik af Spencer Tracy er kort og rammende (»... han er en slags amerikansk Gabin, omend på et mere spændende plan«), og træffende siges det om Tracy/Zinnemann/Sturges-filmen »Den gamle mand og havet«, at den er »selvmedlidende«. Også mange andre karakteriseres præcist, men af og til er et par klicheer dog sluppet med – f. eks. turde det være misvisende om Buster Keaton at skrive: »... han bevarede sit udtryksløse, urokkeligt alvorlige ansigt, uanset hvor forrykt man teede sig omkring ham«. *Udtryksløst* er Keatons ansigt i hvert fald langt fra. Gennemgående forekommer Bjørn Rasmussens placeringer af de enkelte kunstnere dækkende, men en vis usikkerhed i vurderingen fornemmes dog i omtalen af en række af de nye navne i filmkunsten, f. eks. får vi om John Boorman at

vide, at »hans to første film var uden syn-derligt særpræg, men med sin tredje »Hell in the Pacific« har han ... skabt et fortættet drama ...«. Boormans anden film »Point Blank« var i høj grad fortættet (melo)drama, og stoffet var absolut behandlet med særpræg. Og man kan undre sig over, at skuespilleren Jim Brown karakteriseres som »... ved siden af Sidney Poitier det sorte Amerikas væsentligste skuespiller«, mens et langt sikrere og langt mere alsidigt talent som Al Freeman, Jr. slet ikke får nogen vurdering med på vejen. Og hvorfor er et par fortrinlige negerskuespillere som Ossie Davis og Raymond St. Jacques ikke med i bogen. Begge er som skuespillere langt bedre end Jim Brown.

Bogen domineres af de mange nye navne, der er kommet til i løbet af halvtredserne og tresserne, men af hensyn til TV-publikummet er dog en række væsentlige ældre filmfolk med også i denne udgave – flere dog blot med en henvisning til 1957-udgaven. Uden at have gået samtlige bogens navne igennem får man indtryk af, at forholdsvis mange navne fra herhjemme relativt ukendte filmlande er medtaget – Japan og Sovjetunionen synes f. eks. rigt (og måske vel rigeligt?) repræsenteret. Jeg har min tvivl om, hvorvidt det netop er disse navne, det store biografpublikum er interesserede i, men arbejder man med film, er det unægteligt rart at have oplysningerne ved hånden.

Fejl er desværre ikke undgået i bogen. I et forsøg på at være aktuel også efter udgivelsesdagen har Bjørn Rasmussen følt sig fristet til at medtage en række filmtitler under de enkelte navne, som i mange tilfælde kun er projekter, og ikke altid oplyses det, at der kun er tale om planer – f. eks. nævnes det, at Bud Yorkin har lavet filmatiseringen af Gore Vidals »Myra Breckinridge«, mens projektets endelige instruktør viste sig at blive englænderen Michal Sarne. Tilsyneladende er der dog ikke mange af den slags fejl, hvorimod forkerte årstal breder sig mere. Man kan sige – som Bjørn Rasmussen har gjort det i et TV-interview – at årstallet ikke er særlig vigtigt, at det ikke betyder meget, om en film henregnes under 1968 eller 1969. Men når Bjørn Rasmussen nu i sin vejledning i bogens brug gør opmærksom på, at han af hensyn til filmstuderende har medtaget oplysning om, når en film er produceret i et andet år end premiereåret, så bør der ikke være nogen tvivl om, at den givne oplysning er korrekt. F. eks. oplyses det om Bob Fosses »Sweet Charity«, at den er fra 1968, men udsendt i 1969. Men filmen har vitterlig haft sin premiere i december 1968, og så bør der ikke stå 1969 som premiereår.

I det hele taget er denne differentiering problematisk – også selv om en film vitterlig er udsendt året efter, den blev fotograferet. Tag f. eks. Bo Widerbergs »Adalen 31«, som også hævdes at være lavet i 1968, men først udsendt i 1969 – det er rigtigt, at indspilningen blev startet i 1968, og det er rigtigt, at fotograferingen blev gjort færdig samme år, men det betyder da ikke, at filmen er gjort færdig fra instruktørens side. Skal denne differentiering foretages, må det i hvert fald være rimeligt at forlange, at der skelnes mellem, hvem der er færdig med filmen, f. eks. skuespillerne og fotografen, men så sandelig ikke hverken instruktør eller klipper. *Per Calum*

Bjørn Rasmussen: Filmens hvem – hvad – hvor – bind 4. Politikens Forlag, 598 sider, ill., kr. 29,75.

STORMOGULERNE

Historien om stormogulerne i Hollywood er næsten så gammel som filmbyen, og den er næsten altid underholdende. Philip French har med ironisk distance formået at fortælle os det hele om igen, så man konstant fascineres af disse mærkelige mennesker, der i tierne og tyverne kastede sig over århundredets kunst og fik en blomstrende forretning ud af foretagendet. Ind imellem, og slet ikke så sjældent endda, kom der også kunst ud af de store filmfabrikker.

I denne bog er det dog først og fremmest beretningen om menneskene mere end beretningen om de film, de skabte via deres mellemmand. Vi får serveret mere eller mindre (som oftest mere, thi Philip French er en kritisk indsamler) troværdige anekdoter om de mænd, der engang var Hollywood: Jesse L. Lasky, Joseph M. Schenk, Adolph Zukor, Warner Brødrene, Harry Cohn, Sam Goldwyn, Louis B. Mayer og et par andre. Deres kunst var deres næse for at engagere de rette mennesker til at få de rigtige billeder på celluloidstrimlerne. French fortæller levende om sansen for det rigtige kompromis, og skrækindjagende beretter han om producenterne, når de var værst – David O. Selznick, der planlagde en film om Marie Magdalene uden at have læst Det nye Testamente.

Der ligger også megen information gemt i bogen, f. eks. er der en fortrinlig redegørelse for Howard Hughes' rolle i filmhistorien (som manden der skabte »Hell's Angels«, »Scarface« og »The Outlaw«), og der bringes afsnit om legenden Irving Thalberg.

Mere om Thalberg findes i Bob Thomas' biografi om ynglingen, der i tyverne blev hentet fra Universal til M-G-M og med meteorhast blev chef for studierne, kun med Mayer over sig. Intelligent, civiliseret, effektiv, med respekt for skabende kunstnere og selv med en ikke ringe portion fornemmelse for kunstens væsen samt en klar forståelse for produktionsteknik – nogenlunde sådan er billedet af Thalberg, og Bob Thomas' mange samtaler med Thalbergs tidligere medarbejdere bekræfter billedet, men det lykkes ikke for Thomas at fortælle os meget om Thalbergs personlighed, men dog nok om produceren til, at man får en klar fornemmelse af, hvorfor M-G-M blev det ledende amerikanske selskab i trediverne. Et lidt anderledes billede findes i Scott Fitzgeralds »The Last Tycoon«, fordi digteren går om bag producerens skrivebord. *Per Calum*

■
Philip French: The Movie Moguls. Weidenfeld and Nicolson. London 1969. 42 s.

Bob Thomas: Thalberg. Life and Legend. Doubleday and Co. USA 1969. \$ 7.95.

NY FILM I USA

Roger Manvells hurtige overblik over amerikansk film efter 1946 er tænkt som en pendant til hans tidligere udgivne »New Cinema in Europe« i samme serie. At overblikket er endog meget hurtigt vil fremgå af, at ca.